

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ, ПРАКТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

До захисту допущено
Завідувач кафедри

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

«__» _____ 2015 р.

Дипломна робота

освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

з напрямку підготовки (спеціальності) 7.02030304 «Переклад»

на тему: Прагматичні аспекти вживання абревіатур в англійських технічних текстах та способи їх відтворення українською

Виконав : студент 5 курсу, групи ЛА-41с

Панков Артем Геннадійович _____
(прізвище, ім'я, по батькові) (підпис)

Керівник доц., канд. пед. наук Корнєва З.М. _____
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали) (підпис)

Рецензент доц., канд. філол. наук Дзюбенко Л.І. _____
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали) (підпис)

Засвідчую, що у цій дипломній
роботі немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних
посилань

Студент _____
(підпис)

Київ – 2015

ВСТУП

Упродовж останніх десятиліть скорочення термінологічних одиниць стало одним із найбільш продуктивних способів поповнення словникового складу багатьох мов, зокрема англійської, в якій фонетичні процеси призвели до підвищення питомої ваги односкладових слів. Скорочення та аббревіація надають новим назвам і визначенням коротшу та більш економну форму при повному збереженні лексичного значення термінологічних одиниць. Основними сферами застосування скорочення англійських термінологічних одиниць є ділове, наукове та публіцистичне мовлення.

Вивченням скорочень займалися такі науковці, як О.Д. Мешков, С.С. Беркнер, В.М. Билінович, А. Мартіне та Е.Д. Поліванов, К. Сунден, Н.Н. Алексеєва, Г. Стерн, А. Н. Єлдишев, Д. І. Алексеєв, Г. В. Павлов, Г. Маршан та багато інших.

К. Сунден одним з перших звернувся до питання скорочень та виокремив фактори які обумовлюють їх походження. О.Д. Мешков вивчав словоскладання в англійській мові та їх семантику. Н.Н. Алексеєва на даний момент навела найбільш вичерпний перелік причин появи скорочень в англійській мові. А. Н. Єлдишев, Д. І. Алексеєв, Г. В. Павлов, В.М. Билінович та Г. Маршан займалися розробкою типологій аббревіатур.

Однак більшість наявних робіт демонструє аналіз аббревіатур зі структурно-семантичної точки зору. Робіт та авторів що вивчали б прагматичні аспекти перекладу аббревіатур нам відома порівняно невелика кількість. Ю.В. Горшунов та Костеріна О.Н. вивчали механізми утворення аббревіатур з точки зору прагматики.

Актуальність роботи визначається тим, що, незважаючи на велику кількість лексикографічних джерел, що допомагають при перекладі аббревіатур та скорочень, все ж існує проблема адекватного перекладу скорочень та аббревіатур англійських термінологічних одиниць з огляду їхньої прагматики.

Об'єктом дослідження є аббревіатури в системі сучасної англійської наукової мови.

Предметом дослідження є прагматичні особливості творення, функціонування та перекладу новітніх англійських абревіатур українською мовою.

Мета роботи полягає у з'ясуванні загальних теоретичних аспектів понять «скорочення» та «абревіатура», аналізі класифікації абревіатур та скорочень та дослідженні прагматичних, структурних та семантичних особливостей та способів перекладу скорочень та абревіатур англійських термінологічних одиниць українською мовою.

Для досягнення мети дослідження необхідно вирішити такі завдання:

- визначити причини виникнення абревіатур та скорочень в системі сучасної англійської наукової мови;
- дати визначення понять «скорочення» та «абревіатура»;
- розглянути спроби класифікації скорочень науковцями, та визначити тим самим коло дослідження;
- з'ясувати структурні та семантичні особливості абревіатур та скорочень англійських термінологічних одиниць;
- зробити огляд наявних визначень поняття «прагматика»;
- дослідити прагматичні механізми номінації явищ;
- дослідити способи відтворення прагматичного значення англійських абревіатур та скорочень українською мовою.

Використані нами *методи дослідження* мають комплексний характер. У роботі використані метод кількісного та статистичного та контрастивного аналізу, метод аналізу літератури, метод синтезу та описовий метод. Було також застосовано комплексний морфологічно-синтаксичний та контрастивно-перекладознавчий типи аналізу.

Матеріалом дослідження стали 1024 скорочення англійських термінологічних одиниць.

Теоретичне значення роботи полягає у розкритті змісту понять «скорочення», «аббревіатура» та «акронім», їхній класифікації, виявленні й формулюванні способів перекладу аббревіатур та скорочень англійських термінологічних одиниць.

Практичне значення роботи полягає у тому, що надану класифікацію можна використовувати при аналізі скорочень у інших підмовах, а саму роботу – як допоміжний матеріал при перекладі скорочень.

Структура дипломної роботи: Загальний обсяг роботи – 123 сторінки. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, резюме англійською мовою, та список використаної літератури із 55 найменувань.

У першому розділі роботи ми розглядаємо причини появи скорочень, особливості їх творення, та функціонування. Ми наводимо перелік лінгвістичних та позалінгвістичних теорій, які пояснюють появу скорочень в англійській науковій мові. Далі ми переходимо до визначення понять «скорочення», «аббревіатура» та «акронім». Також ми наводимо класифікацію скорочень за структурними та семантичними ознаками.

У другому розділі ми визначаємо зміст понять «прагматика» та «прагматичний механізм», а також розглядаємо власне низку прагматичних механізмів творення аббревіатур.

У третьому розділі ми робимо огляд методів розшифровки скорочень, таких як аналіз контексту, аналіз структури скорочень та аналіз словників, а також огляд способів передачі іноземних скорочень українською мовою з урахуванням прагматичного потенціалу аналізованих лексичних одиниць.

SUMMARY

This paper is dedicated to the research of abbreviations and shortenings' pragmatic aspects in the English scientific texts. Technology is developing rapidly and an increase in variety of new concepts can be observed. There is a growing need for extensive nomination in Ukrainian and abbreviation has proven to be the most productive word-formation pattern for new coinages. There is a limited number of works devoted to pragmatic mechanisms of nomination, that is why an attempt to categorize abbreviations according to the pragmatic formation mechanisms is of great topicality nowadays. Research on general theoretical concepts of abbreviations, their classification, as well as structural, semantic and pragmatic features of shortened words or phrases is an essential step towards translation equivalence, the ultimate goal of the the translation process.

The first chapter of the paper is devoted to the notion of abbreviation. We have reviewed numerous classifications and made an attempt to categorize abbreviations according to their semantic-structural and pragmatic criteria. Also, an attempt has been made to elucidate reasons for an increasing emergence of abbreviations and shortenings.

The second chapter is dedicated to the notion of pragmatics, types of pragmatic meanings and the problem of nomination in connection with pragmatic mechanisms.

In the third chapter we give an overview of translation methods which can be used for rendering the pragmatic potential of the English abbreviations in Ukrainian. We also gave a detailed view on the notion of "abbreviation deciphering". A variety of translation methods has been provided which are as follows:

- abbreviation decoding techniques;
- context and structural analysis;
- transliteration;
- loan translation;
- descriptive translation.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТЬ «АБРЕВІАТУРА» ТА СКОРОЧЕННЯ».....	6
1.1. Причини появи абревіатур та скорочень в системі сучасної англійської наукової мови.....	6
1.2. Визначення понять «скорочення» та «абревіатура».....	12
1.3. Загальні підходи до класифікації скорочень.....	15
1.4. Структурно-семантична типологія абревіатур в англійській науковій мові...22	
ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ.....	29
РОЗДІЛ II. ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЕННЯ, ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА СКОРОЧЕНЬ.....	31
2.1. Прагматика як наука та її значення для теорії номінації.....	31
2.2. Прагматичні механізми утворення абревіатур та скорочень.....	34
2.2.1. Механізм економії.....	35
2.2.2. Механізм аттрактивності.....	36
2.2.3. Механізм емпізи.....	36
2.2.4. Механізм інтимізації.....	37
2.2.5. Механізм евфемізації та табування.....	39
2.2.6. Механізм естетичності.....	40
2.2.7. Механізм меліоративності та пейоративності.....	40
ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ.....	42
РОЗДІЛ III. СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ ПРАГМАТИЧНОГО ЗНАЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ АБРЕВІАТУР (НА МАТЕРІАЛІ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ).....	43
3.1. Загальні підходи до декодування прагматичного значення абревіатур.....	43
3.2. Аналіз прагматичних особливостей творення, функціонування та перекладу абревіатур у галузі інформаційних технологій.....	53

ВИСНОВКИ ДО ТРЕТЬОГО РОЗДІЛУ.....	56
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	57
РЕЗЮМЕ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	60